Universitat Autònoma de Barcelona

2022/2023

La Gramàtica a l'Aula: Metodologies i Aplicacions

Codi: 106384
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2504211 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	3	0
2504211 Llengua i Literatura Espanyoles	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Ángel J. Gallego Bartolomé
Correu electrònic: angel.gallego@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Cristina Buenafuentes de la Mata

Prerequisits

Es tracta d'una assignatura que planteja des d'una perspectiva que combina teoria i pràctica com es poden treballar diferents continguts de gramàtica de l'espanyol a l'aula de secundària tenint en compte el marc del currículum competencial actualment vigent.

Per poder cursar-la, cal que l'alumne tingui coneixements de gramàtica de l'espanyol.

Objectius

Aquesta assignatura forma part de la matèria "Llengua espanyola: sincronia" i té com a objectiu el coneixement i el domini dels procediments que permeten incorporar continguts de gramàtica a l'aula de Secundària i Batxillerat.

En finalitzar el curs, els estudiants hauran de:

(A) conèixer el currículum de Secundària vigent a Catalunya,

(B) estar familiaritzats amb les metodologies emprades a l'aula de Secundària i Batxillerat per treballar la gramàtica,

(C) saber utilitzar (i crear) recursos didàctics orientats tant al coneixement de les nocions bàsiques de gramàtica com a la seva aplicació competencial i transversal.

Competències

Llengua i Literatura Espanyoles

- Analitzar les principals propietats fonètiques, fonològiques, morfològiques, sintàctiques, lèxiques i semàntiques de la llengua espanyola, la seva evolució al llarg de la història i la seva estructura actual.
- Assessorar organitzacions i institucions sobre qüestions lingüístiques o literàries.
- Demostrar el coneixement normatiu de la llengua espanyola i el seu domini en totes les seves aplicacions a l'àmbit acadèmic i professional.
- Elaborar argumentacions aplicables als àmbits de la literatura hispànica, de la teoria literària, de la llengua espanyola i la lingüística, i avaluar-ne la rellevància acadèmica.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d''aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Utilitzar les eines digitals i les fonts documentals específiques per a la captació i l'organització d'informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements gramaticals a la resolució d'exercicis.
2. Aplicar i utilitzar els mitjans i instruments digitals adequats a l'ensenyament dels continguts filològics.
3. Avaluar els seus propis progressos en l'adquisició de coneixements dels continguts d'aquesta matèria.
4. Caracteritzar els fenòmens lingüístics tenint en compte els diferents nivells d'anàlisi.
5. Comparar diferents anàlisis sobre un mateix fenomen.
6. Detectar els errors més comuns en els parlants no nadius en funció de la seva llengua materna.
7. Determinar des del punt de vista normatiu l'adequació d'una situació comunicativa.
8. Determinar els coneixements lingüístics adequats a cada nivell de coneixement.
9. Distingir des del punt de vista gramatical els errors d'espanyol com a llengua estrangera en funció de la llengua nativa de l'aprenent.
10. Fer servir les eines digitals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb l'estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
11. Fer servir les fonts tradicionals per a l'obtenció, classificació, interpretació i anàlisi de dades rellevants relacionades amb estudi de la llengua i de la literatura espanyoles.
12. Identificar correctament les unitats lingüístiques en l'ensenyament de la gramàtica.
13. Identificar les implicacions culturals en la gramàtica.
14. Identificar quins aspectes del significat són determinats estructuralment.
15. Identificar situacions que necessitin un canvi o millora des del punt de vista lingüístic.
16. Inferir conclusions justificades a partir de l'observació de les dades.
17. Proposar solucions que estiguin fonamentades en coneixements lingüístics.
18. Reconèixer la relació existent entre estructura i interpretació.
19. Saber explicar els errors gramaticals a alumnes i alumnes de secundària.
20. Transmetre els coneixements literaris i lingüístics adquirits adaptant-los a un sector professional determinat.

Continguts

1. La situació de la gramàtica a l'ensenyament mitjà. Els documents oficials: el currículum. Els llibres de text.

2. L'actualització gramatical: aspectes terminològics, continguts i enfocaments. El glossari de termes gramaticals

3. La gramàtica orientada a les competències: aproximacions transversals de l'ensenyament de gramàtica. Probl

4. Exemples de bones pràctiques: propostes didàctiques.

Metodologia

L'aprenentatge d'aquesta assignatura per part de l'alumne es distribueix de la manera següent:

- Activitats dirigides (35%).

Aquestes activitats es divideixen en classes magistrals i en pràctiques i seminaris dirigits pels professors, on es combinarà l'explicació teòrica amb la discussió de tota mena de textos.

- Activitats supervisades (10%).

Es tracta de tutories programades pels professors, dedicades a la correcció i comentari de qualsevol aspecte vinculat al curs.

- Activitats autònomes (50%).

Aquestes activitats inclouen tant el temps dedicat a lestudi personal com a la realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics, així com la preparació de presentacions orals.

- Activitats d'avaluació (5%).

L'avaluació de l'assignatura es durà a terme mitjançant presentacions orals i proves escrites.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals, pràctiques i seminaris	52,5	2,1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20
Tipus: Supervisades			
Realització de treballs i exercicis	76	3,04	1, 2, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 19, 20
Tipus: Autònomes			
Avaluació i tutories	21,5	0,86	3, 15

Avaluació

L'avaluació constarà de les activitats següents:

1. Una ressenya escrita sobre algunes de les propostes d'activitats competencials vistes a l'aula. (25%)

2. Un vídeo sobre algunes de les propostes d'activitats competencials vistes a l'aula. (25%)

3. Un treball relacionat amb la tipologia dexercicis que es treballen a l'aula de Secundària i Batxillerat. El treball pot comportar una experiència pilot amb un reduït grup d'estudiants de Secundària/Batxillerat. (40%)

La participació a classe es valorarà amb un 10%.

Per superar el curs cal obtenir com a mínim 5 punts sobre 10 a la mitjana de les tres activitats (aplicada la corresponent ponderació).

Recuperació i qualificació de no avaluable

Totes les activitats són de realització obligatòria per poder accedir a la prova de recuperació. En cas contrari, la qualificació final serà de NO AVALUABLE.

L'estudiant perdrà el dret a la recuperació si la suma de les activitats realitzades amb el corresponent percentatge és inferior a 3,5 punts. Si l'estudiant/a té dret a la recuperació, només podrà recuperar, com a màxim, dues de les tres activitats.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a classe	10%	0	0	1, 2, 3, 5, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20
Ressenya	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Treball sobre tipus d'exercicis	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
Vídeo	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 20

Bibliografia

Ariño, A.; B. Marqueta i N. López (2022). *Avances de la Lingüística y su aplicación didáctica*, Madrid, Akal.

Bosque, I. (2018). "Qué debemos cambiar en la enseñanza de la gramática". *ReGrOC*, 1(1), 12-36. Disponible a https://doi.org/10.5565/rev/regroc.12

Bosque, I. (2020), "El nuevo Glosario de términos gramaticales. Estructura, características y objetivos", *Bellaterra Journal of Teaching & Learning Language & Literature*, Vol. 13(2). Disponible a https://doi.org/10.5565/rev/jtl3.869

Bosque, I., i Á.J. Gallego, (2016). "La aplicación de la gramática en el aula. Recursos didácticos clásicos y modernos para la enseñanza de la gramática". *Revista de Linguística Teórica y Aplicada*, 54(2), 63-83. Disponible a http://dx.doi.org/10.4067/S0718-48832016000200004

Bosque, I., i Á.J. Gallego (2018). "La gramática en la Enseñanza Media. Competencias oficiales y competencias necesarias". *ReGrOC*, 1(1),142-201. Disponible a https://doi.org/10.5565/rev/regroc.20

Bosque, I., i Á.J. Gallego, Á.J. (2021). "La terminología gramatical en Secundaria y Bachillerato. Ventajas e inconvenientes didácticos de algunos conceptos gramaticales antiguos y modernos". Dins Á. Gallego i E. Gutiérrez (Eds.), E*l estudio del lenguaje en el siglo XXI: enfoques formales, número especial, Revista Española de Linguística*. Disponible a https://doi.org/10.31810/rsel.51.2.4

Carrasco, Á. (2018). "Algunas pistas sobre cómo (no) enseñar gramática a los más pequeños". *ReGrOC*, 1(1): 80-112. Disponible a https://doi.org/10.5565/rev/regroc.6

Di Tullio, Á. (2014). *Manual de gramática del español,* nova edició, Buenos Aires, Waldhuter. Disponible a https://espa3295.weebly.com/uploads/1/5/4/0/15408852/di_tullio_2014_manual_de_gramatica_del_espanol.pdf

Gallego, Á.J. (2016). "Sobre los ejercicios de «reflexión gramatical»: Ventajas metodológicas y aplicaciones didácticas". *Revista Española de Lingüística*, 46(1): 145-158. Disponible a http://revista.sel.edu.es/index.php/revista/article/view/146

Gallego, Á. J. i E. Gutiérrez (2022). *Trabajando el* Glosario de Términos Gramaticales*: ejercicios reflexivos y competenciales,* Madrid, Arco/Libros.

Gutiérrez, E. (2018). "El laberinto de la terminología lingüística en las aulas", *ReGroc*, Vol. 1, 203-235. Disponible a https://doi.org/10.5565/rev/regroc.10

GTG. (2020). Real Academia Española i Asociación de Academias de la Lengua Español. *Glosario de términos gramaticales*. Salamanca, Ediciones de la Universidad de Salamanca.

NGLE. (2009). Real Academia Española i Asociación de Academias de la Lengua Española. *Nueva gramática de la lengua española*. Morfología y sintaxis, Madrid, Espasa,2 vols.

Programari

No s'aplica.